

Dokhuisdialoog: Leren van thuiszitters!

"niet de weg terug, maar een nieuwe weg"

"vertrouw op jezelf"

"het doel is niet onderwijs, het doel is ontwikkelen"

Maandag 5 februari was onze eerste Dokhuis-dialoog: Leren van thuiszitters.

Om echt met elkaar in dialoog te raken, is het belangrijk eerst de ander te horen, en te horen wat het gezegde met jou doet. Wat leer jij ervan? Van het verhaal, de ervaring, het schuren? Om dat te doen, stelden we geen vragen, maar schreven we over wat het gezegde bij ons oproep. Gaven we geen mening, maar droegen we voor. Een verscheidenheid van mensen kwam - met begeleiding van Rob van der Poel en Inge Spaander - aan het woord over hun persoonlijke ervaringen. In de nazit kwam de dialoog verder op gang.

En er was een uitnodiging om alle geschreven bijdragen te delen, als ware het zaadjes die tussen ons in de grond vallen. Niet naar opbrengsten of oplossingen toewerken, maar de ontmoeting en de geraaktheid (tussen mensen) zijn vruchten af laten werpen. De filosoof Milan Kundera heeft daarvoor een treffende uitspraak gedaan: *"Als alles is gezegd, moet wellicht de ware betekenis nog arriveren."*

Op de volgende pagina's vind je de tekstbijdragen, met de namen van de schrijvers.

Een blog van Stijn Sieckelinck n.v. zijn ervaringen op de avond, lees je hier:

[Dokhuis-dialog: 'Thuiszitters als nieuwe experts geboren?'](#)

Dank aan jullie als bezoekers en in het bijzonder de mensen die aan tafel 'hun' verhaal deelden, zoals:

Melchior Wammes, Isa Ieloux, Esther Erkelens, Sima Daoud, Mijke Withagen, Roos Struik-Droogendijk, Astrid Ottenheim-Vliegen, Arthur Vriens, Jorus Rompa, Saskia van Breukelen, Martin Schraevesande, Jan Stap, Stijn Sieckelinck.

Denk je aan een volgende beweging, actie of idee? We horen je graag!

Met onder meer stichting NIVOZ, Agora Underground, Stichting Bloemfleur (Acato), Jeugdwerkplaats STRONK, stichting iQ+, Adviesraad Eigenwijs, Samenwerkingsverband Koers VO, onderzoekers en gemeente Rotterdam.

#thuiszitters #leerrecht #dialog #gesprek #rot

Martin Schraevesande

Pedagoog en auteur (Thuiszittersklas en de Onderhuidse leraar)

NIET WETEN HOORT ER BIJ

Niet weten is koud water. Koud water zonder bodem. Zuurstofrijk koud water zonder bodem. Zonder bodem waardoor je dus nooit je nek breekt als je erin duikt.

Je kunt wel twijfelen of je kunt zwemmen. Twijfelen of je kunt zwemmen hoort erbij. Ik ken niemand die verdronk in Niet Weten. In Te Veel Weten wel. Ook in Vinden Dat Je Het Zou Moeten Weten.

Echt niet weten en dan echt niet kunnen zwemmen noodzaakt tot stilliggen. En dan ontdekken dat je drijft.

Paulien Rutgers

AAI Centrum de Klimop, jeugdzorginstelling in Etten-Leur

We bieden geen onderwijs, maar laten het kind leren, aan ONS leren!

Bij ons heeft heel lang een whiteboardje aan de muur gehangen met daarop: 'Wees aardig, want iedereen strijdt zijn eigen strijd'

Wij leren dagelijks van de kinderen en de ouders die bij ons komen. Ze laten ons-zelf zien, onze angsten, onze normen, en warden, onze goede bedoelingen...

Door naar de kinderen te luisteren, luistere we ook naar onszelf. En kunnen we van daaruit de verbinding aangaan en de veiligheid bieden die de basis vormt voor de groei.

Schoolpijn

Het kind dat komt en niks meer met school te maken wil hebben, dat verschiet van schrik (en pijn) als het het woord 'school' hoort.

De wanhopige ouder die zo graag wil dat het goed gaat met het kind en de pijn voelt van verwachtingen die niet uitkomen.

De IB'er die het zo graag anders had gedaan, maar geconfronteerd wordt met een verloren kind en getraumatiseerde ouders.

De C7G-er die een rechtszaak aan haar broek krijgt, omdat alles wat ze met de beste intenties gedaan heeft, niet zo door ouders begrepen is, die zich niet gehoord voelden door haar.

De jeugdhulpverlener die geïrriteerd raakt, omdat ze vindt dat de ouders het kind blokkeren...

Het is allemaal SCHOOLPIJN

Marieke van Mannekes

*In Aspectu coaching. Bijles en begeleiding MET kinderen en jongeren in
Nieuwerkerk aan den IJssel*

Ik heb mijn kind gefaald

Aan de lieve moeder
met de witte blouse
We huilde door jouw tranen
Omdat ikw el huilen moest

Jouw pijn, jouw zorgen jouw angst, zo groot
Zo onterecht, zo oneerlijk, je kind van het kind-zijn beroofd
Buiten schuld, buiten blaam.
Er hoort geen falen op jouw naam te staan
Ik zeg je
Ik schreeuw je
Ik roep je
Ik heel je
Er hoort geen falen op jouw naam te staan

Omarm je kind, verwarm je kind
Nabij je kind, eensgezind
Trek samen op, naast je kind blijven staan
Je kind voelt je aanwezig
Voelt jullie samengaan

Aan de lieve moeder
met de witte blouse
Ik huilde voor jou, zolang ik huilen moest

Peterine Arts

Ouder van thuiszitter

Ik heb genoten van de avond "Leren van thuiszitters". Ik heb wel geschreven maar uiteindelijk kwamen er later veel meer gedachten los. De woorden die ik die avond opschreef komen terug in onderstaande gedachten vanuit ons eigen verhaal.

Wij zaten er als ouders van een thuiszitter en niet als professional, en het was heerlijk om te horen hoe betrokken deze mensen zijn. Ik werd echt geraakt en vooral door diegenen die direct werken met kinderen/jongeren en de onvoorwaardelijke liefde, geduld en verbinding uitstraalden die zij ook hebben verwoord. Ik zou er bijna voor willen verhuizen.

Wij hebben een zoon van 13 die thuis is sinds hij naar de middelbare school zou gaan en die zich daar op dit moment door niets laat weghalen. Hij wil geen behandeling, geen onderzoek, geen hulpverleners, geen dagbesteding. Een slimme, autonome, gevoelige, vroeger zeer sociale jongen die zich vooral online verbindt met de wereld en het gamen en minder interesse toont in de "echte" wereld buiten de deur. Hij wil geen onderwijs, maar hij leert wel. Eigen motivatie, die is er, alleen (nog) niet voor onderwijs, wel voor zijn eigen interesses. Hij komt wel mee naar buiten, maar alleen als er niets moet en alleen als hij wil.

Hij is geblutst, wij zijn ook geblutst.

Wat een prachtige uitdrukking.

Wij ervaren veel goede wil, maar weinig Out of the Box-denken bij de mensen die ons proberen te helpen. Het kind moet terug naar school, uiteindelijk. Dat is het doel, en het doel moet bereikt binnen een tijd die daarvoor staat. Het probleem moet gefixt worden, eerst met geduld maar als dat niet lukt dan met dwang, behandeling of medicijnen. Als terug naar school niet meer het doel is of kan zijn, dan ontstaat er een soort vacuüm. Wat dan?

Systemen loslaten

Hoewel het fenomeen thuiszitters bekend is en er veel over gepraat wordt door het hele land, word je als ouders gevoelsmatig over de rand van de klif gegooid. Als het je overkomt dat jouw kind weigert om naar school te gaan kom je tot stilstand, zoals iemand zei. Je komt in een wirwar terecht van gesprekken met instanties met verantwoordelijkheden zoals de school, samenwerkingsverband, leerplicht, schoolartsen en hulpverleners. Iedereen lijkt een beetje verbaasd of verrast, of afwachtend. *Goh, wat moeten we nu doen en wat heeft dat kind eigenlijk? Moet dat niet eerst uitgezocht worden?*

Terwijl je als ouder nog in paniek bent, omdat je dit nog nooit hebt meegemaakt en omdat het om het welzijn van je kind gaat, is er niemand die je de weg wijst. Er is niemand die je aan de hand neemt, die een pad weet, of een eerste stap, of desnoods alleen zegt dat we het samen gaan uitzoeken. Niemand neemt echt initiatief en iedereen vinkt zijn eigen verantwoordelijkheden (opgelegd door een overheid) af. Er is heel veel overleg maar weinig actie. Er is wel medeleven maar niemand komt echt uit zijn stoel.

Wij, de ouders praten, luisteren, huilen, lezen en leren ons een ongeluk, en met vallen en opstaan werken wij ons een weg door deze nieuwe situatie en beginnen we het niet-weten te begrijpen en te accepteren. Wij puzzelen. Wij verbinden ons opnieuw en nog sterker met onze zoon - zonen, want we hebben er 2 - en zoeken onze eigen weg. We vieren onze kleinste successen. Wij als gezin vormen de basis, wij komen hier uit, hij komt hier uit, geduld, liefde en vertrouwen. Wij sturen bij als ze ons

de verkeerde kant op willen laten lopen en roepen ho, stop als het nodig is. Maar het voelt wel alsof we onze weg zoeken in de uitgestrekte wildernis van een woest land waar we nog nooit zijn geweest en waar geen vaste paden zijn. Geen idee waar we uit gaan komen (en of we ergens naar beneden vallen). Het is een avontuur, geen weg terug, alleen het eigen pad vooruit.

En voor ons altijd de vraag, kunnen wij dit als ouders? Het is een moeilijke en pijnlijke situatie. We staan niet alleen, maar ook weer wel. Als wij niemand vinden die de echte verbinding kan maken en ons kind uit zijn huidige comfortzone kan trekken? Kan hij dit dan zelf? Want het moet zijn pad worden, zijn eigen motivatie. Maar hij gaat nog niet alleen. Kan iemand zijn hand overnemen en met ons nieuwe paden inslaan?

Wij wonen in Amsterdam.

Floor Duurkoop

Oprichter Floor en Fauna. Dagbesteding aan thuiszitters tussen de 6 en 13 jaar. De plek waar kinderen opbloeien. Opening voorjaar 2024. Omgeving Zoetermeer

Maatwerk

Het begeleiden van (dreigende) thuiszitters vaagt maatwerk. Er wordt gewerkt vanuit het kind. Steeds wordt de vraag gesteld 'Wat wil jij?' en 'Wat heb jij nodig?'

Als begeleider ben je beschikbaar, volg je het kind en reik je aan wat nodig is. Je stelt alles in het werk om te realiseren wat nodig is. Hierbij wordt er steeds gemonitord: Varen wij de juiste koers? Wat is dan de juiste koers?

De route van geluk. Het geluk van het kind staat altijd voorop. Deze is voor ieder mens verschillend. Hierbij worden alle verwachtingen losgelaten en kijken wij met een open blik naar het kind. Hij /zij mag zijn wie hij is. Het kind is in de basis al goed en heel. Het ontwikkelt zich op zijn eigen manier en tempo.

Als ouders en begeleiders sta je ernaast. Hierbij hoort zoeken en het maken van fouten. Laten we leren te genieten van de weg ernaartoe, met al zijn kronkels en hobbels. Die geven je levenservaring en daardoor ontstaat levenskracht.

Een kind wordt leergierig en nieuwsgierig geboren

Dit wordt in het onderwijs vaak vergeten, onderdrukt en/of kapotgemaakt. De leerlijn, de lesstof en de toetsen zijn leidend. Niet alleen voor het kind, óók de leerkracht wordt erop afgerekend.

Veel kinderen zijn in de kleuterklas al teleurgesteld, laat staan in de jaren erna. De prestatiegerichte maatschappij biedt ook weinig kans voor nieuwsgierigheid.

Kinderen en jongeren van nu komen steeds verder van zichzelf te staan, waardoor nare gevoelens en gedachten de kop op steken.

Dit heb ik samengevat in een gedicht wat er zojuist uitrolde op basis van de moeizame schoolperiode van één van mijn kinderen en wat nog steeds niet makkelijk is.

Het grijpt me aan

Het vooruitzicht hier nog 5 of 6 jaar te moeten doorbrengen maakt me gek.
Hooguit nog een jaar dat ik het hier trek.
De paniek en de angsten, ze grijpen me aan.
Er zijn dagen dat ik niet eens op mijn benen kan staan.

De cijfers en mijn houding, zijn volgens de docenten goed.
Maar ik heb geen idee wat ik hier elke dag leren moet.
De paniek en de angsten, ze grijpen me aan.
Hoelang duurt het nog voordat ik naar huis kan gaan?

Ik schrijf veel liever Engelse liedjes of maak een schilderij.
Die creatieve kanten zien ze op school niet van mij.
De paniek en de angsten, ze grijpen me aan.
Ik doe mezelf pijn, zodat ik het niet hoef aan te gaan.

Ik bewaar alles voor thuis, als ik veilig op mijn kamer zit.
Daar kan ik uren piekeren, daar voel ik mijn shit.
De paniek en de angsten, ze grijpen me aan.
Wie kan mij nog helpen? Wie komt er naast mij staan?

Mijn ouders praten veel met mij en nemen het serieus.
Ze zoeken mee naar goede hulp en laten mij vrij in mijn keus.
En toch: de paniek en de angsten, ze grijpen me aan.
Er zijn zoveel dagen dat ik niet meer op mijn benen kan staan.

Zoveel lange dagen dat ik letterlijk bevries.
Midden in de klas, dat ik mijn kracht verlies.
Ik kan helemaal niks meer, zelfs niet roepen om hulp.
Zo kruip ik in mijn eentje nog verder in mijn schulp.

Een nieuwe start, een nieuwe school, dat wilde ik heel graag.
Een plek waar ik al mensen ken, zodat ik die eenzame last niet draag.
De paniek en de angsten, ze grijpen me minder aan.
Het vuurtje in mijn onderbuik gaat weer zachtjes aan...

Martine de Rijke-Busse

Begeleider (hoog) begaafde kinderen bij BLICK op onderwijs in Capelle aan den IJssel.

Niet loslaten, maar samen zoeken naar behoeften.

Loslaten zoals “Lukt ’t niet? Blijf nog maar een dagje thuis”.
School is afwachtend, eerst maar weer goed in je vel.

Nee, juist zoeken naar verbinding.
Naar wat werkt er wel? Waar kan je dat doen? Wat past er bij jou?

Zoeken naar kracht, kwaliteiten, het andere pad, naar welbevinden en betrokkenheid. En waarom?

Zodat een kind ergens bij blijft horen, er toe doet, zich blijft ontwikkelen en het gevoel heeft nodig te zijn in de samenleving.

Naar een kind wat zegt “ het gaat goed met mij”.

Ontmoeten = ont-moeten.

Een avond vol mensen die elkaar ontmoeten en met elkaar nadenken over de jongeren.
De jongeren die zoeken naar een andere weg om zich te ontwikkelen. Even stilstaan, even niet moeten, even ont-moeten.

Om daarna de kracht te vinden hun eigen weg te lopen.
Een weg anders dan het systeem, alweer ont- moeten!

Daniel Kallenbach

Vader thuiszitter Rotterdam

Hij heeft toch mbo3! zei de moeder met gemengde gevoelens.

Was dat dan het ultieme doel in het leven?

Het bereiken van een diploma?

Wie is er nu gelukkig?

De moeder? Waarvan de verwachtingen vervuld zijn?

Maar is een thuiszittende "gediplomeerde" nu gelijk aan het ultieme geluk?

Nee.

Voor het bereiken van het ultieme geluk is er een eigen koers nodig (niet te verwarren met Koers VO).

Nee. Er is een koers nodig met een nieuwe Christopher Columbus die, via een goede emotionele band, de weg leidt naar een onbekende bestemming. Die levensgeluk in zich heeft.

Robin IJzerman

Expertisecentrum voor Zorg en Onderwijs BV in Hilversum

We doen wat werkt en toch krijgen we een herstelopdracht, zonder gesprek.

We worden niet gezien, door inspectie. En daardoor onze leerlingen ook niet.

Er wordt gekeken door een bril, maar niet gevonden wat verwacht en gezocht werd.

We worden niet gezien.

En niet begrepen.

Kom eens kijken en ervaren wat we doen.

Doen wat werkt.

(Hoop houden) vanuit een plek van het niet-weten

Controle is een illusie.

We zullen kunnen starten, samen, van en plek van het niet-weten

Zo laat je ego los.

Begin samen, samen waar je denkt te kunnen beginnen.

Aat kaders los, begin daar waar je kunt instappen, allemaal, voor je gevoel.

Durven niet te weten of het goed is, maar voelen waar je durft te beginnen.

Een nieuw begin, waar je iets kleins kunt vinden,

wat goed voelt, wat misschien wel werkt.

Leone de Voogd

Wetenschappelijk medewerker NIVOZ

Vogelvrij

Het woord valt als iets dat we niet moeten willen.
We laten niet meer los, we verliezen je niet uit het oog.
Maar vrij als een vogel, is dat soms niet juist wat passend is?
Of passend, dat klinkt weer als regels.
Helpend, dat was het betere woord.
Helpend om te leren vliegen, je vleugels uit te durven slaan.
Niet het 'gedraag je' vanuit het systeem, of vanuit de systeemhaters.
Nee, haters hebben we hier niet.
Iedereen wil het goede doen, maar we weten niet wat dat is.
De weg terug naar school, of een andere weg?
Wat bedoelen we met de potentie die een kind heeft?
De potentie om tóch in het systeem te passen?

Komen ze morgen?

Dat alleen die vraag al zo wezenlijk kan zijn, is confronterend, maar ook mooi. Het brengt terug naar de essentie van verbinding maken. Zonder uitgesproken of onuitgesproken verwachtingen. Maar kunnen we dat wel? Kunnen we van onszelf, van leraren, verwachten dat ze zó emotioneel volwassen zijn dat ze altijd vreselijk geduldig en heel nieuwsgierig zijn? Mij lukt dat in ieder geval niet. Misschien omdat ik ook te veel met verwachtingen bezig ben. Van wat ik denk dat kinderen van volwassenen verwachten en andersom. Ben ik te braaf om een leraar met gedragsproblemen te zijn?

Heidi Olthuis

Mentor Connect D. Samenwerkingsverband VO op Goeree-Overflakkee en de gemeente Goeree-Overflakkee heeft een gespecialiseerde voorziening opgezet. Deze voorziening heet: Connect.

Geen weg terug, maar een nieuwe weg

Ieder heeft zijn eigen weg te gaan. We zijn als onderwijs vaak te bang om de controle te verliezen, maar laat iedereen achter zijn eigen stuur zitten en leer ze te rijden.

Mensen veroorzaken niet moedwillig zo maar ongelukken, ze kijken heus wel uit. Ze willen zichzelf echt niet verwonden of anderen in gevaar brengen. Durf daarop te vertrouwen. En teruggaan naar een weg die niet beviel, niet te berijden was en zelfs gevaarlijk aanvoelde, dat zou geen gezond denkend mens doen, toch?

Wie denk jij als systeem/leraar/ coach te zijn als je voor hen stuurt. Zo leren ze nooit rijden. En zie je de puber al naast je zitten, hangen, en geen verantwoordelijkheid nemen? Waarom zou hij of zij, jij stuurt toch?

Ga ernaast zitten en laat je verrassen door het avontuur. Geniet van de reis die de leerling je laat beleven. Zo kom je waarschijnlijk in oorden waar je nog nooit bent geweest, verruim je je eigen wereld. Durf los te laten en mee te rijden.

Arthur Vriens

Coach bij Acato

NIET TERUG!' zei Isa

Wanneer we oplossingen voor problemen proberen te vinden, hebben we vaak het antwoord al klaar: 'het kind moet uiteindelijk terug naar school.'

Klinkt goed, maar voor het kind is het 'de Hel'!

Hebben we écht niets beters in huis?

Menno Heijna

Coach bij Saga Driehuis (Agora-school)

(Isa: “ik heb niet de weg teruggevonden maar een nieuwe weg”)

NEE, niet ...

focus op de weg terug,
herstel, rewind en ga terug naar af
met oude wijn in een nieuw rugzakje
als ballast; Sisyphus had 't makkelijker

HELP ...

me nou 'ns met een
nieuwe moed en durf
me te wijzen, begeleiden
op een pad
ongelopen, ongemaakt & ongewis

maar vanaf nu begaanbaar
ook voor anderen
op hun beurt weer zijpaden inslaand en weer
en nog een keer maar nooit meer
terug

net zolang er zó'n brede startbaan
is ontstaan
waarop we met z'n allen op weg
kunnen

naar onze
eigen
gezamenlijke
ontwikkeling

Carla Belksma

Eigen Wijze Woorden

1.

We schuiven onze trillende voeten
in stoutmoedige laarzen
waar we regels aan lappen
die ons willen laten vergeten
dat we mensen zijn
We hebben niet-weten nodig
om te mogen, ik wil niet-weten mogen
om veilig mens te zijn
Ik heb te vaak mijn neus gestoten
tegen beter weten en verwachtingen
net als jij, zij, hun, we zijn hierin niet alleen
Neuzen die sensitief zijn vangen ook
onuitgesproken geursporen op
die zich als pollen
en de uitwerpselen van huisstofmijten
in onze neushaartjes nestelen
Ik heb een neus vol klonten
en snot in de holtes onder mijn ogen
In zuivere warmte wandelt het los
Wat rest is ruimte zonder geluid

2.

De wachtlijst voor passende oudertraumazorg
als oprit voor een uitvalsweg van een enig kind
die zich niet - het universum zij geprezen -
tegengehouden ziet
door verdrijvingsvlakken en bermen van gras
die zich
stapvoets
langs
de
vangrail
haast
naar het einde van pijn
naar een ergens examen
naar een stip op de einder
naar hoe het leven
ook kan zijn

Griet Cleys

Luca School of Arts, moeder van thuiszitter.

'Ik ben geblutst door de voorbije tijd'

Deze zin van Stijn gaf beeld aan de woorden die de laatste jaren in mij verborgen zaten. Woorden die eerst aarzelend diep in mij opborrelden, woorden die zochten naar richting, woorden die ik niet wilde horen, maar die wel gehoord wilden worden, ...

Ruim twintig jaar ben ik *lerarenopleider*. Twintig jaar waar ik met toekomstige leraren op weg ga op zoek naar taal en handelingen die het mogelijk maken een educatieve omgeving te creëren waarin ieder mens kan openbloeien tot wie hij is, een educatieve omgeving waar de dialoog, de ontmoeting tussen de leraar, de leerling en de wereld centraal staat. Ik geloof daarbij sterk in een ontvankelijke blik, een blik die wars is van probleem-denken en categoriseren. Noem het een pedagogische blik, een blik met de gloed van verwondering en nieuwsgierigheid.

Ruim tien jaar ben ik *moeder* van mijn jongste zoon. Een creatief, onstuimig en sensitief kind dat de eerste zes jaren van zijn leven door het leven dartelde. Dat veranderde toen hij naar het eerste leerjaar (groep 3) ging. Na de eerste schooldag kwam hij thuis, keek in mijn ogen en zei: *'De juf ziet me niet.'* Vanaf toen ging het dag na dag wat slechter met hem.

Pogingen tot gesprekken met de school vielen in dovemansoren. Voor hen was hij een onmogelijk kind waarvoor we dringend op zoek moesten naar wat labels. En ik die zo geloofde in dialoog, zag niet alleen mijn kind, maar ook mijn eigen geloof en vertrouwen in een school als veilige ontwikkelplek voor ieder kind wankelen. Toen er in mijn kind alleen nog maar een doodsverlangen huisde, trokken we de schoolse stekker eruit en begon ons avontuur als thuiszitter.

Na maanden van rust en zonder dwang proberen, ontdooit zijn brein en krijgt hij weer zin om te leren. Leren in zijn tijd, op zijn manier en tempo. Voor nu nog weg van school.

De voorbije tijd heeft mij geblutst, maar gaf me ook hoop en optimisme voor zijn toekomst.

stichting nivoz

www.nivoz.nl

www.dokhuis.org